

Hvorfor bygge med begrænsninger?

maxit til nybyggeri og renovering

Da Vinci Parken i Aalborg, første og anden etape, 169 boliger i ny grøn bydel. Spændende facadekombinationer med lyse pudsede flader, mørkebrunt tegl, glas og lærketræ. Arkitekt: Schmidt, Hammer & Lassen. Totalentreprenør: A. Enggaard A/S.

Daells Varehus forvandlet til det eksklusive Hotel Skt. Petri med **maxit Facadesystem**, der både forskønner og sparer på varmeregningen.

Over 40 standardfarver og specialfarver efter ønske

Hvorfor nøjes med det velkendte, når det unikke er muligt?

maxit Facadesystem har indbygget kreativ frihed. Materialer kan kombineres på nye måder i et smukt, enkelt og moderne formsprog. Ingen usikre kompromiser i funktionalitetens navn.

maxit Facadesystem er et komplet system fra isolering til færdig overflade af silikatmaling eller silikatpuds. Vælg mellem 40 spændende farver og specialfarver efter ønske. Systemet er funktionelt og lever mere end op til de nye varmeisoleringskrav.

Utraditionelle udtryk til både nybyggeri og renovering.

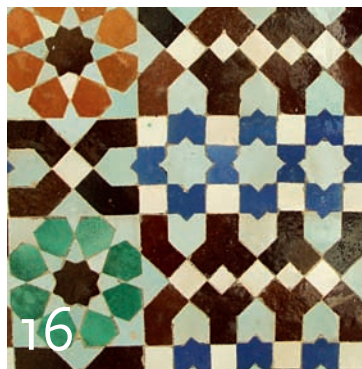
maxit a.s

Børglumvej 13
8240 Risskov
Tlf.: 70 10 10 25
Fax: 87 42 72 05

E-mail: maxit@maxit.dk
www.maxit.dk

byggeri er **maxit**

	JULENS DIGT	6
ET GANSKE KONKRET STED · Landesparlament Lichtensteins		8
	MOSKEEN I PARIS	16
HENSYN TIL BYMÆSSIGHED · Et ældrecenter		20
	SAATCHI · Nyt kunstgalleri i London	24
	KOLOSSEN · Flash lærer noget nyt	28
TEGL TIL BILER · Udstillingsbygning på Vedstaarup Teglværk		30
FARVEL TIL MODERNISMEN · Facaderenovering i Vejleåpark		34
	DER MURES PÅ HOLMEN	38
	NOTER	40

Vis, hvem du er!

De fleste går op i stil og indretning, når det kommer til bolig. De fleste går også op i godt indeklima og materialer af høj kvalitet.

Når det kommer til mursten, lader mange dog stå til. De ved ikke, at de har et valg. Og de færreste er ligeglade med at være ligeglade.

Egersund Tegl sætter standarden på markedet. Vi er mursten af høj kvalitet. Det gir' sig selv. Men vi anviser også unik brug og sammensætning.

Mursten giver muligheder. Egersund Tegl er inspiration til nye muligheder.

www.vis-hvem-du-er.dk

 **EGERSUND
TEGL®**

DIALOGEN OM ARKITEKTUR

– hvad blev der af den?

I årets første Tegl forsøgte vi at starte en dialog om vilkår for god arkitektur. Jan Søndergaard lagde stærkt ud med blandt meget andet at udtale: 'Vi misbruger vores modernistiske afsæt, når vi sådan kryber for højtråbende trendsættere og deres modeluner.' Bo Boje Larsen udtrykte i Tegl 2, at det ikke bør være odiøst at tjene penge på sit arbejde, og at et godt dækningsbidrag ikke behøver at skygge for en høj faglig kvalitet.

I Tegl 3 erklærede Jane Sandberg og Rikke Krogh fra Akademisk Arkitektforening: 'Vi står på hovedet for at finde ud af, hvordan vi kan skabe de rigtige rammer for debat.'

Jan Søndergaards udtalelser har tilsyneladende været så lammende, at ingen har kunnet give et reelt bud på, hvorledes debatten kunne bringes videre før Arkitekten 13/08 bad tolv af fagets frontløbere om at forholde sig til begrebet arkitekturpolitik. Det er interessant læsning, men det mest tankevækkende bud kommer fra Anne Beim, der er formand for Statens Kunstfonds udvalg for arkitektur. Anne Beim foreslår, at give landets otte mest fremtrædende tegnestuedere et treårigt legat, og bede dem om at gå hjem for at tænke over, hvad de har gang i – og som hun udtrykker det: 'Når I kommer tilbage, forventer vi altså at se noget andet.'

Vi må håbe, at Arkitektforeningen i 2009 får skabt de rammer og ikke mindst, at nogle har lyst til at fylde dem ud med dialog om visionær arkitektur, så empati og intuition, der tidligere var centrale elementer i arkitekters univers, atter ser dagens lys til gavn og glæde for de mennesker, der skal trives i og omkring vore huse.

Tegls redaktion ønsker sine læsere en glædelig jul og et godt 2009.

SB

Redaktion:
Søren Bøgh (ansv.)
Susanne Ulrik

Udgives på:
Forlaget Tegl
Lille Strandstræde 20 C
1254 København K
telefon 33 32 34 84
telefax 33 32 22 97
e-mail tegl@muro.dk
www.forlagettegl.dk

Udgiver:
Murerfagets Oplysningsråd

I MURO deltager
3F
KT-93
Dansk Byggeri

Annoncer:
Forlaget Tegl 33 32 34 84

Abonnement:
Postboks 865
2400 København NV
Fax 39 16 26 17
E-mail tegl@oxygen.dk
Abonnementstelefon
70 26 34 84 daglig ml. 9-13

Pris 260,- kr om året inkl.
moms og forsendelse

Tryk:
Scanprint a/s
Dette nummer er trykt i
2.500 eksemplarer

Medlem af Dansk Fagpresse,
tilsluttet Dansk Fagpresses
Oplagskontrol

ISSN 0040-2141

Tegl er et tidsskrift fra
murerfaget om arkitektur,
debat og udvikling. Tegl
udkommer fire gange om
året

Årgang 111

Signerede artikler er
forfatterens ansvar

Selvfølgelig skal der da ikke tegl i glassene

Det Danske Akademi's Store Pris 2008 tildeles i år F.P. Jac for hans dybt originale brug af det danske sprog. F.P. Jac hædres for sin inspirerende, humoristiske og kontroversielle brug af modersmålet. Her er tale om sproglige nyskabelser, der har sat sit strømførende, umiskendelige aftryk. F.P. Jac fik sit gennembrud i 80'erne, hvor han placerede sig som en central skikkelse i poesiens kraftfelt. Mere end 75 titler er det blevet til inden for både poesi, prosa og radiodramatik.

FOTO BODIL ANDREES

Nu går julen i blodet på alle igen,
og ikke mindst dens traditionsborde,
og de ankommer anstændigt,
med mundvige der aldrig ville svigte hjertet.

Alt er feststemt, og der er kogler ved tallerkenservietten,
alle er højt klædt i pynt,
men nu er det også tid til madens håndværk,
og arkitekturen går til maven nu.

Og de der samtalekøkkener de er jo så store,
at man skal have høresnegl på for at forstå hinanden,
og så de vinkældre, der præger tiden,
hvem gider dog at stå op til sit arbejde.

Arkitekten Henrik Palle rejser sig op,
man skal involvere sig i alt det man ikke har forstand på,
for det er måske fremtiden?
Murermester Staune mener det må tømmes i et glas.

Indendørsprofilen Dinesen beder om ro,
for nu vil ænderne komme ind på sølvbakker,
der kommer gurglen og fløjt, hovederne begynder at pibe,
stemningen er rigtig oprejst.

En ung sidsteårslærling ser så betænkelig ud,
vi må jo også tænke på vores eget bedste, det er Ferdiandt,
han tænker på de træhuse der vinder ind og ind,
men trøster sig med teglmurstenene på taget.

Skulle det her ikke være murerfestligt,
lad skam skamme, vi har sgu skeen i hånden,
uden mursten ingen træhuse, så lad nu ikke snapsen koge over,
nu tager vi en hyldestår for faget, bid i glasset drenge.

Der er ingen taler om kvinder denne aften,
der er respektfuldt sytøj, og så er der herreaftener,
og nu begynder de at tale mode, med slips der makker ret,
og tøj der spejler sig i hinanden.

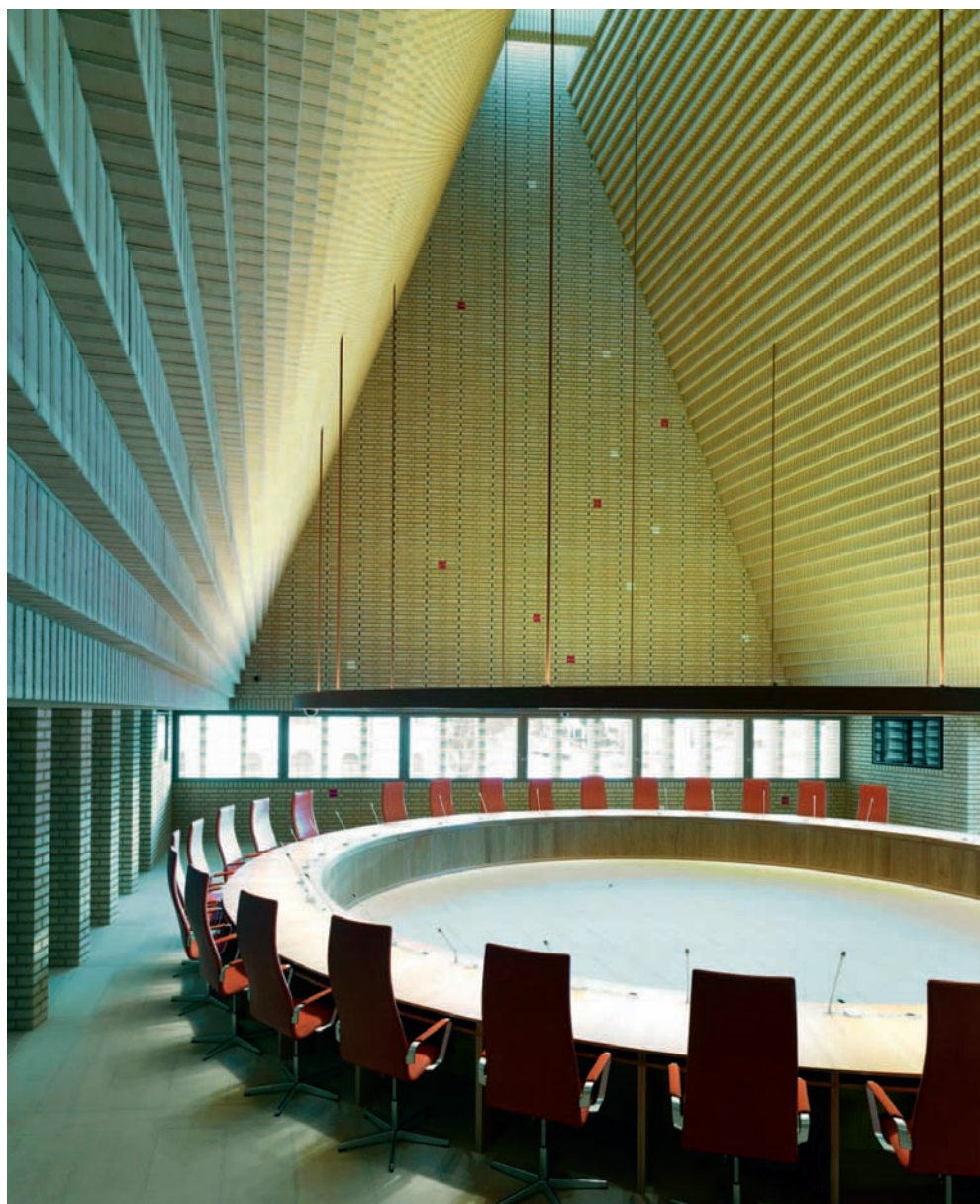
Men hun skal absolut ikke glemmes, deres hjemlige 'TEGL'
og så kommer cognachymnen ellers fra nissehuerne,
"URSULA" fra John Mogensens sangskat,
tænk også at have ømheden at vende tilbage til.

Måske lige en cognac mere, og så kørte taxaerne op,
sikke juletræer der trådte ind.

ET GANSKE KONKRET STED

Liechtensteins nye forum og parlament

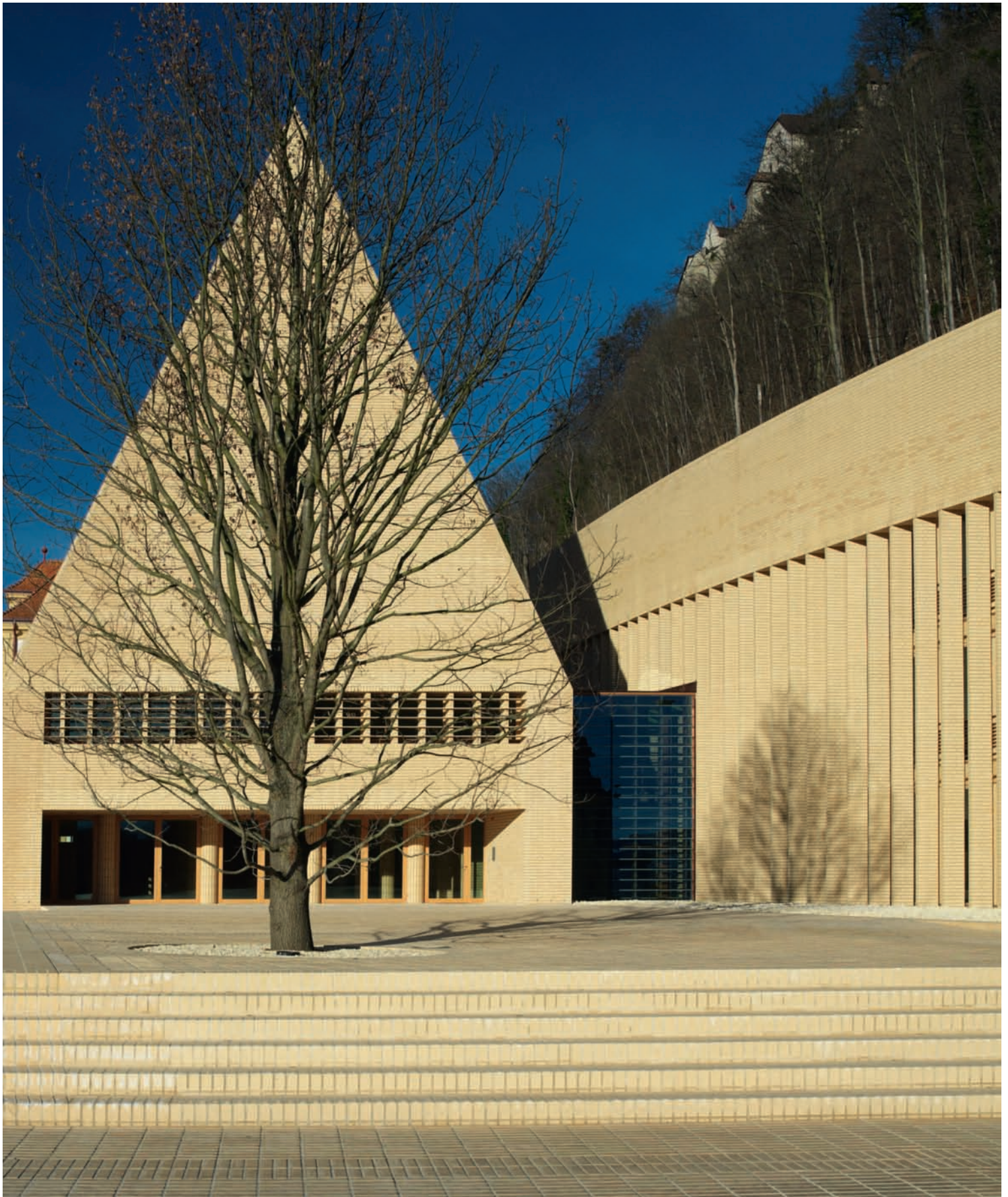
I februar 2008 blev et mindre, men ganske væsentlig arkitektonisk anlæg indviet i Vaduz, det lille fyrstedømme Liechtensteins hovedstad.

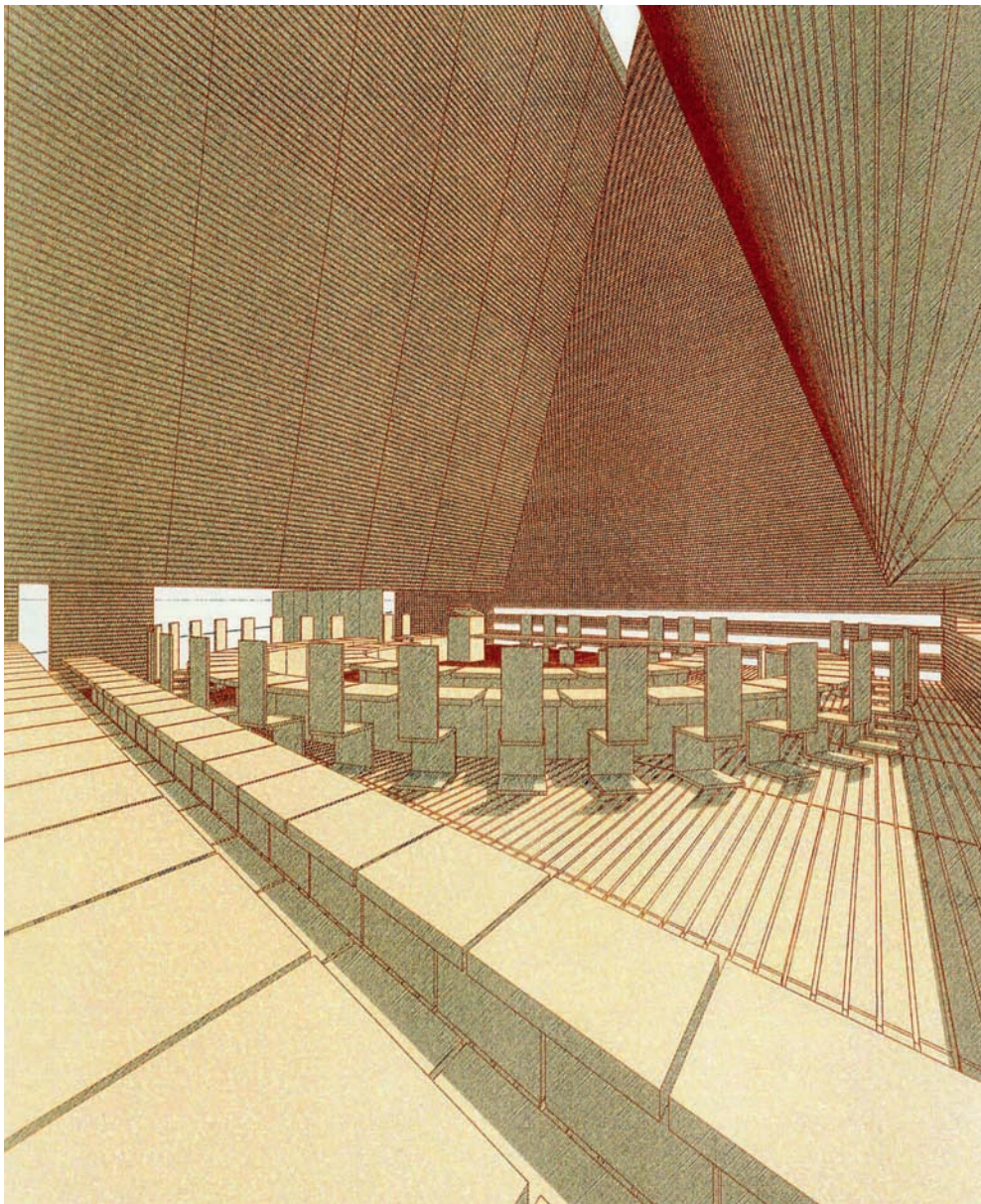
Landets nye parlamentsbygning med tilhørende støttefunktioner indpasses med prægnant sikkerhed i en stædig urban videreudvikling af en overordnet masterplan for området, udviklet af Luigi Snozzi i 1987.

Det nye Parlament i det nye urbane forum er tegnet af den tyske arkitekt Hansjörg Göritz i en videre bearbejdning af hans 1. præmie forslag i en international konkurrence fra år 2000, der endeligt samlede alle delkomponenter i et større, overordnet helende, bymæssigt greb.

Projektets fine forankring i de historiske omgivelser fremkommer især ved valget af foranklede, præcise bygningstypologier, der, hver for sig, markerer sig selvstændigt og tilsammen danner en kompleks og samtidig vel-fungerende arkitektonisk helhed.

En overvældende, mono-kromatisk materialisering af gule jura-teglsten giver anlægget et bogstavelig talt helstøbt udtryk: Med ganske få undtagelser benyttes de gule tegl til såvel belægninger, vægge, lofter og endda tagbeklædninger i en udvidet tektonik, en særdeles raffineret koreografisk poetik mellem ydre og indre.

En tilsyneladende forstening, der går fint i spænd med bjergmassivernes nærhed og som samtidigt formår at inddrage kontekstens eksisterende bygningssubstans i en fornyet, dynamisk dialog, der spænder over tid og sted.

Som det nye – arkitektonisk set mest markante bygningsværk indtager 'Das hohe Haus' – forsamlingsbygningen for de 25 parlamentarikere en hel særlig placering med sin prægnante, semiotisk bevidste ur-hus-agtighed. Huset rejser så at sige ud af tegl-materialiteten og forankrer sig med drilagtig skævhed i den urbane komposition for skiftevis at indtage rollen som pejlemærke og bevidst aktør i et udvidet, subtilt arkitektonisk kammerespil, der udfolder sig rytmisk med døgnets og årstidernes haptiske udfordringer til dette særegne, nye genius loci.

Tre andre elementer føjer sig kontrapunktisk til anlægget: En lang, trekantet, "hortus conclusus", en indesluttet tegl-stenhavn i kombination med en duft-have.

En aflang bygningsvolumen 'Das lange Haus' med en markant, lamell-agtig, filigran teglstens kolonnade-facade, der huser administration og gæsteboliger og danner samtidig 'væggen' og overgangspartiet til det bagvedliggende bjergmassiv, som den da også smyger sig op ad.

En generøs tagterrasse udfolder sig på toppen af det lange hus, hvor præcise åbninger i væggen fungerer som panoramiske prospektindramninger til kig over byen, forum'et, floden, bjergene og især til Vadus' fyrsteslot. En mindre bygning mellem 'ur-huset' og administrationsbygningen agerer som formidlende bindeled.

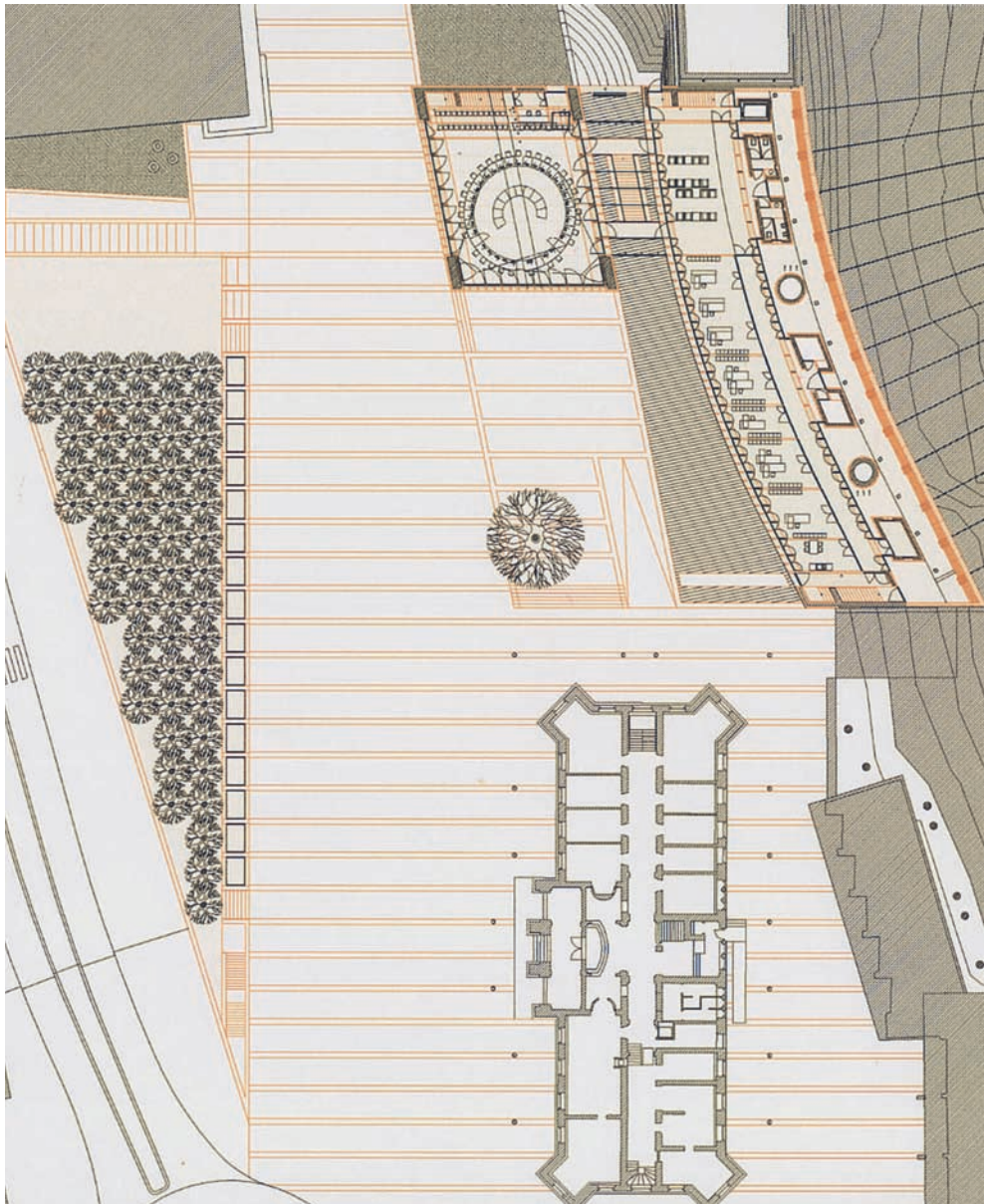
Alle dele synes som støbt i sten, en overvældende konkretisme, som dog også er af en mere subtil karakter: En gradbøjning af tilstanden, idet der bruges såvel brændte som støbte jura sten-tegl og in-situ støbninger i SCC beton med særlige overfladepigmenteringer, der fint harmonerer med teglvariationerne.

Til detaljeringen i hele anlægget bruges en behersket, minimal grundvariation af henholdsvis egetræ til fyldinger/mindre indsætter og bronze til gelænder/andre metalapteringer.

Som helhed synes anlægget at mestre den svære balanceakt, der kræver foreningen af overordnet kontekstuel tilpasning, funktionel kompatibilitet og ikke mindst en bevidst assertivitet som symbolsk arkitektonisk nærvær i den stillede opgave.

Den strenge, sobre og afklaret nøjsomme skønhed, som anlægget udstråler, kan ses som afledning af flere forskellige afsæt:

En tæt baggrund i protestantisk-calvinistisk realisme. Hansesædernes selvbeviste arkitektur med nænsom pragt og fornuftspræget holdbarhed, kommer her til udtryk i et nyt arkitektonisk amalgam med tilsætning af primitive lokale bjerghyitters typologi og byggeskik.

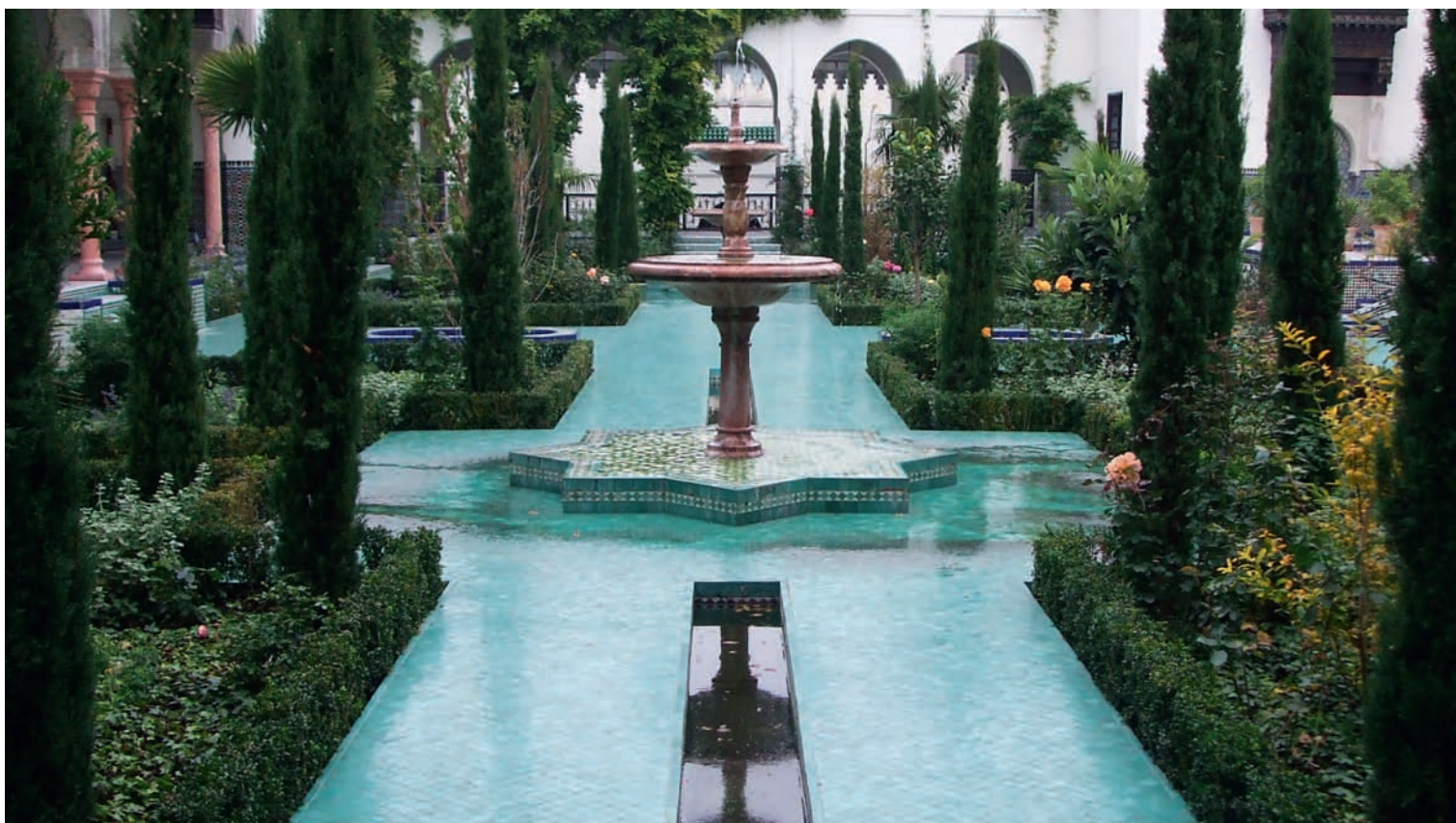
Klarheden i såvel komposition, typologi og materialevalg bidrager til en stærk, vekselvirkende haptisk dialektik mellem strengthed og sanselighed, hvor især opmærksomheden af dagslysets indflydelse på alle anlæggets dele afstedkommer et yderst dynamisk, plastisk spil af lysvirkninger i såvel ydre som indre rumligheder.

BYGNINGER I TID

Om mosaikkens og mønsterets funktion i to islamiske bygninger i Paris

Haveanlægget i Paris' moske med springvand og gangareal i grønne fliser.

Moskeen i Paris fremstår i dag som et af de mest markante bygningsværker i byens latinerkvarter; hvidt murværk broderet med smukke, farvede kakler. Den er opført i 1922–1926 som en gave fra den franske stat til de muslimske medborgere med tak for deres indsats under første verdenskrig. Det samlede bygningskompleks dækker et areal på næsten 10.000 km².

Moskeen, der med sin minaret rager 33 meter op i luften, fungerer samtidig som muslimsk teologisk institut og indeholder, foruden besed, kontorer og undervisningslokaler, en bolig til storimamen, en patio med søjlegang, flere haveanlæg, en hammam med adgang for mænd og kvinder på forskellige dage samt en restaurant og et cafeteria, hvor der serveres myntete og søde kager. Moskeen er i høj

grad en moderne institution tilpasset det moderne livs behov.

Fra gaden går man ind gennem en stor port og bliver fra bygningens vægge og søjler straks mødt af de mosaikker, som er med til at give moskeen dens særlige karakter. I overensstemmelse med princippet om et billedforbud i den islamiske kultur, hvor afbild-

I moskeens åbne gårdrum med tilhørende søjlegang er mosaikkerne placeret både midt i gulvet og på væggene.

ninger af Gud såvel som af mennesker ikke er tilladt, udfolder bygningens dekorationer sig i stedet i enkle og præcise mønstre, der følger væggenes rytme. Særligt fine er mosaikkerne i det store, søjleomkransede gårdrum; holdt i få klare og fint afstemte farver (turkisgrøn, dybblå, lyseblå, mokka, lysebrun og hvid) snor ornamentikken sig rundt om hjørner, kryber ind i fordybninger, springer over dør-

karme, smyger sig under trappetrin. Overalt i bygningen løber ornamentikken levende og konstant fra den besøgendes blik – altid på vej væk. Derved afspejler mosaikkernes mønstre den islamiske dekorationens uendeligheds-motiver.

Mosaikken skaber ikke bare sammenhæng i bygningen selv, men giver også oplevelsen af,

at væggene opløser sig, og at bygningen rækker ud i evigheden, ud i det omkringliggende kvarter, ud i gaderne og ud i andre bygninger. På denne måde bliver moskeen til en bygning af sammenhæng i tid og ikke blot en bygning bestående af adskilte, opdeltede og selvomsluttende rum. Denne pointe viser sig tydeligst, når den besøgende forlader moskeen og igen begiver sig ud i byen. Et andet sted i kvarte-

Moskeens dekorerede minaret, som ses på lang afstand i latinerkvarteret.

ret, nede ved Seinen, ligger nemlig en anden arabisk inspireret bygning, det moderne Institut du Monde Arabe, tegnet af arkitekten Jean Nouvel og opført i 1981-1987. Med forsiden konstrueret som et blomstrende, islamisk mønster i stål, der kan åbne og lukke som en dynamisk puls for at afpasse mængden af sollys inde i bygningen, gentager Nouvels Arabiske Institut det klassiske uendelighedsmotiv.

Trappeparti med farvede mosaikker under trinnene.

De to bygninger, den ældre moske og det nyere arabiske institut, citerer og korresponderer dermed som i en slags samtale mellem to stykker arkitektur. Gennem mønsteret griber de ind i hinanden på tværs af afstande og byrum.

Det islamiske mønsterarbejde gør således, at bygningerne ikke bare opløser deres egne

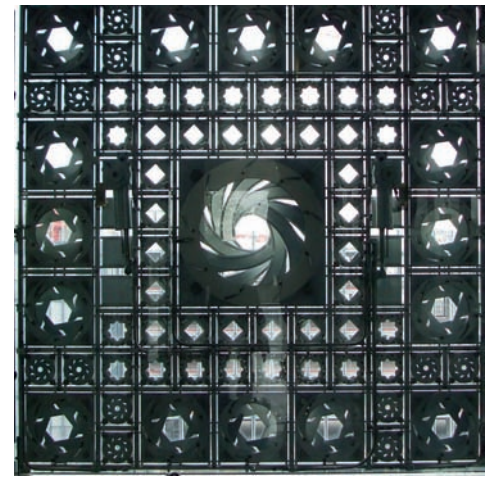
I moskeens gange løber de lavt placerede mosaikker konstant væk fra den besøgendes blik.

faste grænser, men også spiller op til hinanden; de åbner sig, breder sig ud og fremarbejder et levende kvarter, hvis bygninger, uafhængig af epoker og stilarter, uafhængig af tro, overtro og mistro, forgrener sig til befolkningens og den besøgendes krop, hvor de sætter sig mærkbare spor og giver fornemmelsen af i høj grad at være i live og fornemme tidens evighed i nuet.

Et eksempel på det islamiske mønster i en flerfarvet mosaik i Paris' moske.

Det islamiske mønster anvendes i vinduesfacadens stålkonstruktion.

Facaden på Jean Nouvels Institut du Monde Arabe set fra indgangspartiet.

HENSYN TIL BYMÆSSIGHED

Ankomst fra syd til Knud Lavard Centret.
En form for bymur markerer symbolsk overgangen fra den
omgivende natur til det beskyttede, kultiverede haverum.

Knud Lavard Centret er tegnet af THORA Arkitekter A/S.
Det stod færdigt i 2006 og er udført i tre etaper med følgende bygherrer:

Ældreboliger:

Bygherre: Andelsboligforeningen af 1941
Administrator: Kuben Boplan A/S

Plejeboliger:

Bygherre: Andelsboligforeningen af 1941
Administrator: Domea

Servicecenter:

Bygherre: Ringsted Kommune
Administrator: Domea

Byggeriet har modtaget Ringsted Kommunes Arkitekturpris

Lameller på bygningernes yderside kan anvendes til solafskærmning. De tillader udblik og slører indblikket.

Ønsket om at skabe spektakulære former forfører ofte arkitekter til at vende vrangen ud på deres byggerier. Der tages sjældent hensyn til bymæssighed, og resultatet er, at mange byggerier har deres helt egen dagsorden.

Knud Lavard Centret, som er tegnet af den København-baserede tegnestue THORA Arkitekter A/S, påmindrer imidlertid om de rumlige, æstetiske og sociale kvaliteter, der kan opstå, når byggerier får lov til både at gribe fat i omgivelserne og danne en indadvendt bymæssighed.

Knud Lavard Centret er en miniby for ældre. Anlægget ligger på et vindomsust, forhenværende kaserneareal i Ringsted, og det er båret af en stærk, men enkel arkitektonisk idé inspireret af gamle klosteranlæg: Beskyttede rum er skærmet mod vind og vejstøj udefra, og varierede rumforløb inviterer til ophold, oplevelse og fordybelse. Grundplanen er kendetegnet ved stramme volumener, der som perler på en snor omkranser et centralt haveanlæg, og som på samme tid åbner området mod omverdenen.

Det udgør en for beboerne overskuelig, funktionsbaseret rumstruktur, der samtidig byder offentligheden indenfor. Der er nemlig ikke tale om en lukket ældreghetto. Området er offentligt tilgængeligt, og dets bymæssige logik er artikuleret af rum med forskellige grader af privathed, hvor beboerne kan trække sig tilbage i deres egne haver, altaner eller indendørsrum – eller mødes med naboer og besøgende udefra på den centrale plads med sprudlende bassiner, livgivende dufthaver og overdækkede arkader.

Knud Lavard Centret består af et træningscenter, 112 plejeboliger og 40 ældreboliger. Plejeboligerne er placeret langs haverummets østside, fordelt på 3 toetagers bygninger med tilhørende private gårdhaver. De er sammenkædet af en lukket arkade, der både fungerer som opholdsareal med udsigt til fælleshaven og som forbindelseslinje til centret. Ældreboligerne har en mere åben struktur og afgrænser haverummet mod vest sammen med den havemur, der omkranser fælleshaven – oasen i midten. Træningscentret er en toetagers bygning for enden af det centrale haveanlæg, med caféområde og dagcenter i stueetagen ud mod en sydvendt opholdsterrasse. Bag bygningen er træningsfaciliteterne. Herimellem ligger en foyerbygning med servicefunktioner og aktivitetsområde.

MODELFOTO: MADIS EMIL HILMER

I lighed med den skarpe og poetiske orkestreling af lys og skygge taler alle disse rumlige effekter til beboernes sanser og den enkeltes formåen.

Minibyten danner ved første øjekast relativt nøgterne rammer for ældre: Formsproget er velkendt, og materialekarakteren traditionel. Der er alligevel tale om markant og elegant proportioneret arkitektur, der smukt forener funktion, hensynet til individuelle behov og ønsket om at skabe oplevelsesrige, bymæssige rammer om liv.

Gavle ud mod haven. De smalle, monolitiske gavle giver anlægget et lettere udtryk, end størrelsen faktisk berettiger til – og var det ikke for byggeriets lyse farveskala og den enkle materialeholdning i øvrigt, ville de præcist placerede bygningskroppe fremstå monumentale.

Tagene er beklædt med zink, vinduerne og træpartierne er af træ med en laserende farve, og facaderne er udført med en kulbrændt, blødstrøgen mursten og indfarvet mørtel. De iboende kvaliteter i murstenen – stofvirkningen, den naturlige ældningsproces, farvespillet – giver på én gang facaden en homogen fladekarakter og et flimrende spil, som bidrager til byggeriets lette udtryk.

TEKST OG FOTOS JAN KNUDSEN

THE SAATCHI GALLERY

The Saatchi Gallery åbnede den 9. oktober 2008 med 6.500 m² nyindrettede lokaler i The Duke of York's hovedkvarter i London, som før husede en militærkaserne.

The Saatchi Gallery blev indviet med pomp og pragt takket være reklameguruen og den private kunstsamler Charles Saatchi, der i 1980'erne sammen med broderen dannede en af verdens største reklamebureauer Saatchi & Saatchi.

Da galleriet åbnede et andet sted i London for over 20 år siden, var det kun de særligt interesserede, der besøgte galleriet for at se værker af nye kunstnere, men gennem de sidste 10 år har publikums interesse for samtidskunst været mærkbar, så besøgstallet er steget støt gennem årene til 600.000 med over 1.000 studerende pr. år. På sigt håber Saatchi at tiltrække en million besøgende om året. Ombygningen er udformet af arkitekterne Paul Davis + Partners, der har været ansvarlig for helhedsplanen. Allford Hall Monaghan Morris har stået for rummenes enkle og stringente opbygning.

KUNST I SAMKLANG MED ARKITEKTUREN

Det var en målsætning, at det nye galleri ikke blev dominerende; det skulle underordne sig kunsten, så malerier, skulpturer og andre udstillingsobjekter bliver fremhævet i samklang og ikke i konflikt med arkitekturen.

Den gamle kaserne i engelsk nyklassicisme er tegnet i 1801 af John Sanders, en elev af Sir John Soane. Den rummede militære klasseværelser, og blev ribbet ind til det oprindelige murværk, så de nye udstillingsrum kunne etableres.

Fra gangbroerne og fra trapperne får man glimtvis indkig til udstillingsrummene.

En transparent mellembgning med gangbroer, trapper og elevatorer kobler nænsomt den gamle kasernebygning på den nye tilbygning.

De oprindelige trapper blev restaureret. Indgangspartiet med nyklassicistiske søjler blev pudset op, så det kunne præsentere sig som det centrale indgangsparti.

De gamle proportioner blev genskabt, og bagtil blev der opført en ny galleribygning, der elegant og logisk kobler sig til den gamle bygning via en transparent mellembgning, der rummer trapper, gangbroer og elevatorer. Mellembgningen, der således danner bro mellem de to bygninger, fremhæver udeinde-oplevelsen ved et stort dagslysindfald. Oplevelsen forstærkes yderligere ved, at den rå gamle murværksfacade nu er kommet indenfor. Galleriet har tre etager og rummer 12 højloftede udstillingsrum, uddannelsesfaciliteter samt en boghandel.

RUM UDEN SOLLYS

Den iboende konflikt, der var mellem at bevare de oprindelige vindueshuller og indrette udstillingsrum uden at få direkte generende sollys ind, blev løst ved at etablere en indvendig kassestruktur som en aptering af nye rum i den gamle bygningsvolumen. På den måde kunne vindueshuller og facader bevares uændret.

En af de store udfordringer i projektet var at udvikle belysningen, så lysgengivelsen blev så naturtro som muligt. Den elektriske belysning, der kommer fra store ovenlysfelter, virker afbalanceret, og kunstværkerne er hverken over- eller underbelyste. Langs kanten af

ovenlysfelterne er monteret supplerende spots, der kan rettes mod udstillingsobjekter, hvis det bliver nødvendigt.

KUNST FOR ALLE

Galleriet giver publikum mulighed for at 'opdage' kunstneres værker, som ellers kun ville være tilgængelige som reproduktioner i kunstmagasiner eller bøger. Gratis adgang for alle er en del af galleriets målsætning, så nutidskunst kan vises for et bredt publikum. Det kan lade sig gøre, da galleriet har indgået et partnerskab med kunstauktionshusene Phillips de Pury & Company.

Galleriets mål er at skabe et innovativt forum for samtidskunst for unge ukendte kunstnere eller for etablerede internationale kunstnere, hvis værker sjældent eller aldrig har været udstillet i England. Mange af de viste kunstnere er ukendte, når de udstiller første gang på Saatchi Gallery, men de er senere blevet tilbudt udstillinger på internationale gallerier og museer, så galleriet er springbræt for unge kunstnere, der får mulighed for en international karriere.

Galleriet retter sig også mod unge studerende blandt andet gennem hjemmesiden, hvortil der også er knyttet 100.000 registrerede online-kunstnere fra hele verden. Med over 68 millioner hits pr. døgn er galleriet blandt de 200 mest besøgte online-gallerier i verden. Værker kan købes direkte af kunstnerne uden salær til galleriet.

Det gamle murværk fortæller historie, når det sættes i kontrast til nye materialer. De nye etagedæk er nænsomt friholdt fra den gamle facade, så dagslyset ovenfra kan belyse de gamle murstensfacader.

Udvendigt og indvendigt står bygningens vægge urørt med de oprindelige gule arrede mursten fra 1804.

Alle rum har hvide vægge og lyse gulve.

De massive gulvplanker i Douglastræ måler op til 12 meter i længden, og har en bredde på op til 450 mm, og en tykkelse på 35 mm. Gulvene er sponsoreret af den danske virksomhed Dinesen.

ÅBNINGSUDSTILLINGEN

Åbningsudstillingen bød på samtidskunst fra Kina. Med titlen "Revolution Continues: New Chinese Art" viste galleriet malerier, skulpturer og installationer af 24 førende kinesiske kunstnere. Udstillingen har til formål at inspirere til debat og forme vores forståelse af Kinas aktuelle dynamiske vækst.

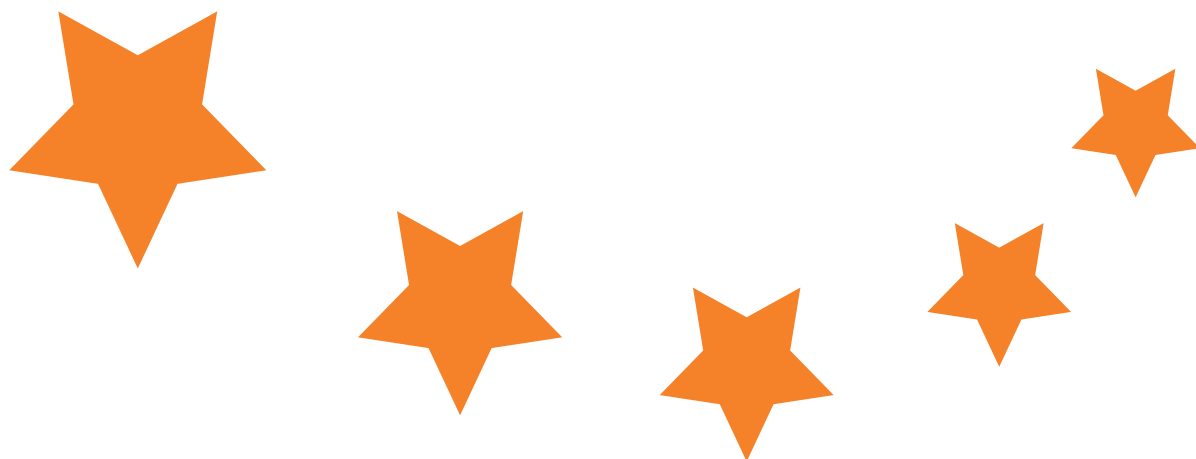
Saatchi Gallery

Duke of York's HQ
King's Road
London
SW3 4SQ

Åbningstid: 10 – 18 hver dag,
der er gratis adgang.

www.saatchigallery.com

KOLOSSEN

»Hvem er det nu lige, at ham Store Robert er?» Flash kiggede eftertænksomt på billedet i avisen: »Det ligner sør'me den trefork, som jeg brugte til de Intergalaktiske Lege.«

Det var ikke første gang, Flash havde vundet guldmedalje, men denne gang var det i disciplinen Gladiatorus Galacticum, måske den allerfineste ved legene, og hele Galaktopolis havde heilet ham som en helt, da han kom hjem.

»Jeg synes nu ikke sådan en forstørret trefork er meget bevendt, de skulle meget hellere opføre en skulptur til min ære; det ville være rimeligt, når man tænker på, hvor meget jeg har gjort for Galaksen. 'Flash Memorial', eller ... nej, selvfølgelig: Den skal hedde 'Big Flash', og den skal være på den Lange Linie. Der er jo kun den nuttede havfrue, og hun er nu ikke meget af et vartegn, så lille hun er, og nu skal hun også på rejse. Tænk at sende hende til den intergalaktiske udstilling med en hel masse vand fra havnen. Det er så autentisk, at det nærmest er genialt.«

Flash havde hørt, at det allerhøjeste, man kan nå som kunstner, er at være autentisk. Og at tage en skulptur og noget vand og sende den til verdensudstilling, det er da så autentisk, at hele verden må måbe. Det kan man da kalde branding, tænkte han.

»Ja, svarede Zarkov, et så infantilt indfald er der endnu ikke nogen, der har fundet på, nemlig at fragte en dårlig skulptur og en masse halvbeskidt vand til den anden ende af galaksen. Det er snarere autistisk end autentisk. Alle tænkende væsener må tro, at det nu endegyldigt er rablet for det lille land, der ikke længere kan se, hvad der er op eller ned.«

»Nåh, jeg synes nu ikke, at det er en dårlig skulptur; dens eneste fejl er, at den er så lille. Og Zarkov: Smag og behag er vidt forskellig; det siger han selv, ham borgmesteren, Bundløs, eller hvad han nu hedder. Og du indrømmer jo også selv, at det er en idé, som man aldrig før har set. Og den er autentisk; fordi der er aldrig nogen, der har fået den før.«

»Men Flash, at man ikke har set det før, behøver ikke at betyde, at det er en god idé. Det siger mere om dem, der har bestemt det. Hvad de har tænkt, er ikke godt at vide, og for resten hedder han ikke Bundløs. Han hedder Bondam; det er også ham, der gerne vil have højhuse på den Lange Linie.«

»Jamen det er jo netop der, Big Flash skal stå. Den skal være så høj, at de store skibe kan sejle under den med det ene ben på den Lange Linie og det andet på Mormormolen. Og i hånden skal jeg have den trefork, der ligner Store Robert, så kan man få begge dele

både statuen af mig og Store Roberts Skulptur.«

Flash var netop ved at glemme sin irritation over Zarkovs evindelige bedreviden. »Det vil simpelthen blive et vartegn hele verden vil tale om. Og det er autentisk, sådan en flot idé er der aldrig nogen, der har fået.«

»Der tager du nu fejl, Flash. Det er en to tusind og tre hundrede år gammel tanke, som de endda gennemførte, de gamle grækere, nemlig ved indsejlingen til Rhodos. Den var løftet på marmorsokler og skrævede med sine 35 m over indsejlingen til havnen; det har man i det mindste troet. Den blev kaldt for Kolossen på Rhodos, og oven i købet er den en af den antikke verdens syv underværker. Så du er altså ikke den første, der har fået den idé.«

»Underværker. Jamen du har da helt ret, Zarkov. Galaksen mangler underværker; og hvor vil det være bedre placeret end i Galaktopolis? Og når jeg nu tænker efter: Big Flash skal måske have et ekstra navn: Kolossen i Galaktopolis. Så bliver det sådan mere historisk.«

»Men Flash. Du kan altså ikke bygge den der, for der skal være noget andet.«

»Hvad mener du?«

»Nogle af Galaksens fineste arkitekter har deltaget i en arkitektkonkurrence om to kæmpehuse, der netop forbinder den Lange Linie og Mormormolen. De er på 25-30 etager og bliver forbundet med en gangbro. De kalder det et håndtryk, der mødes over havnen. Se nu her.«

»Jamen, det er da svært at se, at det skulle være et håndtryk. Det er da bare to stænger, der støder skævt sammen.«

»Nu skal du ikke være så upoetisk, Flash. Du må vide, at alle arkitekter og politikere prøver at finde nogle smukke omskrivninger for tingene. For eksempel hedder det ikke længere fremmedpolitiet, men udlændingesservice. Det lyder meget bedre, og det giver ikke folk dårlige tanker. I Galaktopolis skal vi have en metropolzone. Det lyder godt, fordi det er fint at være metropol; og så kigger politikerne på, hvad de har i de andre byer, og siger, at sådan noget skal vi også have i Galaktopolis. Det kalder man for internationalt udsyn. Det lyder også meget bedre at kalde en knækket gangbro for et håndtryk. Hvis de havde været lidt mere opfindsomme, havde de kaldt det for 'Skabelsen'.«

»Hvorfor det?«

»Et af verdens berømteste malerier af Michelangelo Buonarroti i Det Sixtinske Kapel i Vati-

kanet hedder Skabelsen. Her rører Herrens finger den nys skabte Adams. Tænk at det ikke faldt dem ind: 'Skabelsen i Galaktopolis'. Det lyder i hvert fald bedre end 'Kolossen i Galaktopolis', som den nok burde hedde. For det bliver to kolosser, som oven i købet vil være gigantiske vindtunneller.«

»Jeg synes nu, at det er flot, men det lyder som om du ikke kan lide det, Zarkov.«

»Det er sådan set ligegyldigt, for det bliver nok alligevel ikke bygget.«

»Såh?«

»Nej, for der er krise, og der er ikke ret mange, der tør bygge i Galaktopolis.«

»Nå, hvorfor så ikke det?«

»Fordi investorerne ikke kan regne med, hvad kommunen siger; de tør ikke investere en masse kræfter og penge i projekter, der måske alligevel ikke bliver til noget; det er tit sket, og nogle gange fordi borgerne har protesteret. Derfor har det været godt for kommunen, at borgerne har brugt alt deres krudt på Store Robert, så de har glemt de andre ting. Men den vigtigste grund er, at der ingen penge er. Selv ATP, der skal bygge det ene tårn, har tabt en masse penge, og mon de så vil tabe endnu flere på at bygge sådan et tårn?«

»Du er altså en sur gammel mand at høre på. Altid imod og altid ved du bedre.«

»Jamen Flash; det er jo godt for noget. For hvis de ikke bygger, kan du jo få din helt egen kolos.«

TIL TEGL OG BILER

Vedstaarup Teglværks nyeste tilbygning vinker på sin bakke og inviterer indenfor. Her er både tegl og en af verdens fineste automobilsamlinger at se på. Vedstaarup Teglværk ved Assens er en del af salgsselskabet Egersund Tegl.

Skrå skiver af murværk skyder sig skråt op af jorden i et venligt sydfynsk landskab lidt uden for Assens. Det er en ny tilbygning til Vedstaarup Teglværk, der som sin bygherre, der er femte generation på værket, udstråler energi og bevægelse.

Ud over at producere mursten i mange forskellige former og farver nærer teglværksejer Jørgen Strøjer Hansen en stor interesse for ældre og usædvanlige biler. Sammen med sin

Vedstaarup Teglværk har for nylig modtaget Dansk Industris hæderspris for sit initiativ i forhold til at bevare arbejdspladser i Danmark, et godt arbejdsmiljø og for at være landets mest energi- og miljøvenlige teglværk.

far grundlagde han for omkring 40 år siden en unik bilsamling 'Strøjer-Samlingen.

Tilbygningen er drejet 10° i forhold til en eksisterende bygning. Dette er gjort for at få indgangspartiets markante triumfbuer til at møde indkørslen til teglværket i en lige linje. De murede skivers hældning er ligeledes 10°, så hele bygningen skrånede ud mod de besøgende og inviterer indenfor.

I den store sal falder dagslyset ind gennem et langt ovenlys og i mellemrummene mellem facadens forskudte teglskiver, således at sollyset ikke skinner direkte på de udstillede køretøjer.

Foruden bilerne eksponerer bygningen teglværkets mangfoldige produkter i vægge og på gulve samt i en stor pejsemur med mønster. Bygningen er tegnet af den lokale arkitekt Lars Nyland Andersen, der også tegnede den

forrige udtillingsbygning, hvilket tydeligt ses i den dominerende brug af forskudte murfelter i facaden.

Den ligeledes lokale ingeniør Thorwald Mathiesen har stået for beregninger og specielle løsninger i forbindelse med den usædvanlige konstruktion.

Murerarbejdet er udført i et tæt samarbejde med murerlæringerne fra murerafdelingen på Vejle Tekniske Skole.

I gulvene udstilles forskellige læggemønstre og klinketyper

Til højre for indgangspartiet er der opført en væg i helt lyse tegsten med mønstermurværk og pejs. Væggen adskiller den nye bygning fra den gamle.

Vindueslysningerne mellem de murede søjler er udformet, så de giver smalle kig ud over landskabet, men forhindrer direkte sollys på de udstillede automobiler.

Indgangspartiet set inde fra den store udstillingssal. Strøjer-Samlingen rummer idag 70 køretøjer.

FARVEL TIL MODERNISMEN

Danmarkshistoriens største renovering erstatter ensformige betonfacader med varme mursten og kunst.

Da Vejleåparken i Ishøj stod færdigt i starten af 70'erne, var det et flot byggeri med betonfacader indfarvet i tre forskellige nuancer og med små detaljer på facaden. En pryd for det industrielle byggeri.

Men tiden var ikke venlig ved Vejleåparken. Revner i betonen, omfattende byggeskader og sociale problemer ødelagde bebyggelsens ry, og forsøg på at rette op på skaderne med mindre renoveringsprojekter bar ikke frugt. Nu har Vejleåparken fået en ordentlig omgang. 1,2 milliarder kroner er der postet i Danmarkshistoriens største renovering, der efter

planen skal stå færdig omkring årsskiftet. DOMUS arkitekter står bag renoveringen, der omfatter en ny klimaskærm med bedre isolering, nye vinduer, nyt tag samt større badeværelser i lejlighederne. Nogle af de små værelser er desuden blevet lagt sammen, og en femte etage på nogle af bygningerne har skabt 112 nye lejligheder. Og efter ønske fra beboerne er de gamle betonfacader erstattet med mursten.

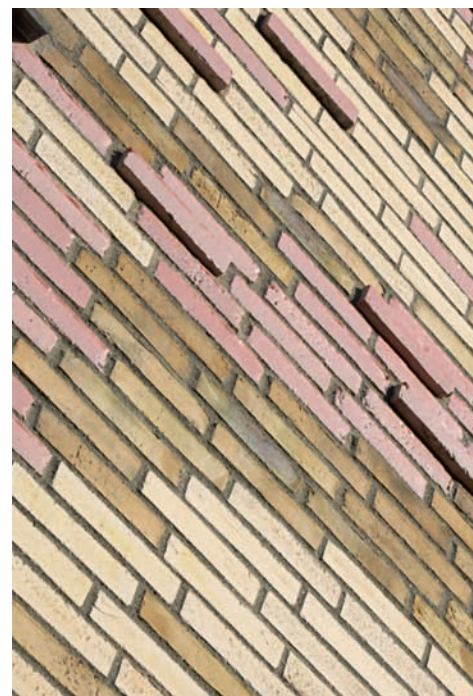
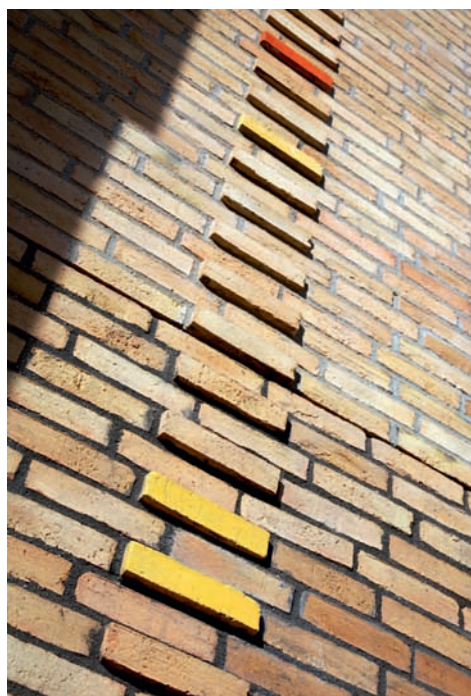
»Beton er kedeligt og trist. Mursten er levende og giver et sted ånd og menneskelighed. Det er kvalitet. Derfor var det vigtigt for os at få

mursten på facaderne. Og det skulle ikke være præfabrikerede elementer, men mures op herude. Det skulle være rigtigt,« siger formand for afdelingsbestyrelsen Käthe Skjoldborg Pedersen, der har været med fra starten.

KVARTERSRÅD

For DOMUS arkitekter var det vigtigt, at facaderne udstrålede fysisk og æstetisk holdbarhed. For at skabe en fornemmelse af jordbundenhed blev den nederste del af murværket muret op med en mørkere fuger end resten af bygningen. Tre forskellige farver

DOMUS arkitekter står bag renoveringen af Vejleåparken, hvor der er brugt 2,3 mio. mursten. Udsmykningen af facaderne er foretaget af otte kunstnere under professor Bjørn Nørgaards ledelse. Kunstnerne er Veo Friis Jespersen, Jørgen Carlo Larsen, Sophia Kalkau, Torben Kapper, Kirstine Roepstorff, Thomas Poulsen-FOS, Tina Maria Nielsen, Martin Erik Andersen.

mursten i gul, rød og rosé blev valgt ud til at skabe variation i de 54 ejendomme, der med renoveringen blev delt op i otte kvarterer. De otte kvarterer fik hvert sit kvartersråd, som skulle være med til at bestemme indretningen af tværgaderne, der med renoveringen er blevet omdannet til små parkrum. »Ideen med kvartersrådene var at få folk engageret i livet herude og give dem ansvar for deres eget nærområde. Beboerne skulle selv kunne bestemme, om det var en legeplads til børnene eller et grønt område til at lufte hunden på, der var uden for deres dør.

Det har virket meget godt. Vi har mindre hærværk nu, fordi folk tager mere ansvar«, siger Kätthe Skjoldborg Pedersen.

PARKRUM BRYDER SKALAEN

Før renoveringen var det de 900 meter lange alléer, der dominerede bebyggelsen, men nu er det de små grønne parkrum i tværgaderne, der stjæler opmærksomheden – og beboernes indflydelse ses tydeligt i de forskellige indretninger af de hyggelige uderum, som hjælper med til at bryde bebyggelsens store skala ned i mere menneskelige proportioner.

For AAB og Ishøj Kommune var det vigtigt, at renoveringen skabte stolthed og glæde over at bo i Vejleåparken. Renoveringen skulle løfte kvarteret og sørge for at tiltrække nye beboere, som kunne bringe nye ressourcer til kvarteret. Men mursten gjorde det ikke alene, mente Kätthe Skjoldborg Pedersen. Der var også brug for kunst.

»Jeg kan huske, at vi havde et møde med den daværende borgmester Per Madsen, hvor jeg sagde, at jeg gerne ville have noget kunst herud. Han spurgte, om jeg var blevet fiseform! Men jeg sagde, at i Vejleåparken ville

mange få glæde af kunsten og ikke kun dem, der har råd til at betale 80 kr. for at komme ind på Arken«, fortæller Käthe Skjoldborg Pedersen.

KUNST SKABER FORSKELLIGHED

Käthe fik sin vilje. Kunstneren Bjørn Nørsgaard kom på sagen og udvalgte otte kunstnere, som hver især skulle udsmykke sit eget kvarter. Kravet var, at kunsten skulle være en del af byggeprocessen, kunne leve med gentagelserne i byggeriet, være enkelt og klart. Samtidig skulle kunstnerne kunne indgå i en de-

mokratisk proces med arkitekt og beboere. »Jeg synes, det var en god idé at bruge kunst til at berige kvarteret med og skabe forskellighed herude. Folk har jo svært ved at finde hjem om aftenen, fordi alle gaderne ligner hinanden. Ved at vælge otte vidt forskellige kunstnere kunne vi skabe otte kvarterer med hver deres identitet. Jeg synes egentlig, det er lykkedes meget godt. Kunsten bidrager positivt til projektet og er ikke for påtrængende,« siger Bjørn Nørsgaard.

KUNSTEN INTEGRERET

Ved at integrere kunsten i murværket og indgangspartierne blev det en del af renoveringsprojektet, som var finansieret af blandt andet Landsbyggefonden. Var kunsten en del af uderummet, var det straks mere svært at få støtte. Det viste sig med al tydelighed, da Bjørn Nørsgaard og DOMUS arkitekter forsøgte at få midler til at skabe pladsen 'Byens Lunge' i Vejleåparken. Der var kassen smækket i. Ideen om, at kunstnere skulle have fri adgang til facaderne, var svært at sluge for DOMUS arkitekter. Tegnestuen havde arbejdet meget

med murværket og bl.a. tegnet relieffer. For DOMUS arkitekter var projektet færdigt og klar til opførelse. Nu kom en gruppe unge kunstnere og ændrede på idéerne: »Vi var nok lidt fornærmede over det i starten. En del af vores tanker blev forkastet af kunstnerne, og jeg havde lidt en fornemmelse af, at de vendte op og ned på vores byggeri. Men nu kan jeg se, at det havde en rigtig god virkning. Det er meget populært blandt beboerne og folk, der kommer på besøg,« siger Henrik Lading, smiler og tilføjer: »men mine favoritter er nu stadig de mest diskrete udsmykninger.«

STOR VARIATION

Kunstværkerne varierer meget fra kvarter til kvarter. Fra et enkelt rytmisk forløb i murværket med sorte mursten skabt af Sophia Kalkau til store blomsterlignende motiver på murværket begået af Kirstine Roepstorff. Torben Kapper har valgt at udsmykke glasset ved indgangspartierne, mens Thomas Poulsen-FOS blandt andet har valgt at portrættere sin mormor på murværket omkring et af indgangspartierne. Ideen med at sætte mursten uden på betonfacader er blevet kritiseret for at være forlorent – ja ligefrem småborgerligt. Men den kritik køber Bjørn Nørgaard ikke: »Det er klart, at murstenene alene fungerer som en klimaskærm. De har ikke en konstruktiv virkning. Man kunne have valgt at sætte, hvad som helst på facaden. Murstenene er valgt, fordi de er holdbare, ældes flot og er dekorative. Det gør det ikke forlorent. Vi prøver ikke at gøre det til noget andet, end det er. Murstenene er en dekoration, og det understreger vi ved at udsmykke facaderne.«

BILLEDET ER VENDT

Bjørn Nørgaard er kendt for sin forkærlighed for det traditionelle håndværk og solide materialer. Modernismens eksperimenter med beton giver han ikke meget for. Og når man ser billederne fra Vejleåparken før renoveringen, forstår man ham. Endeløse karreer med trøstesløs beton og byggeskader skabte en fornemmelse af at være uden for lands lov og

ret, og velfungerende familier gik en lang bue uden om kvarteret. Nu er billedet vendt. De ressourcestærke familier er begyndt at holde deres indtog, og indkomsten er steget med 100.000 per husstand.

»Renoveringen har været hård at komme igennem. Der var flere måneder, hvor man skulle tage bad i gården, og der var meget brok. Men nu er langt de fleste glade for projektet. Renoveringen har givet et bedre sammenhold mellem beboerne, og der er kommet flere familier med fast arbejde til kvarteret. Der var engang, jeg frygtede, at Vejleåparken endte som en ghetto. Det gør jeg ikke mere,« slutter Kätthe Skjoldborg Pedersen.

DER MURES IGEN PÅ HOLMEN

I skrivende stund arbejder murerlæringer fra Københavns Tekniske Skole i Glostrup på en tredje skulptur på Holmen ved Kunstakademiets Arkitektskole.

De murede objekter er en del af en studieopgave på studieafdeling 3, som lægger op til alternative måder at bruge mursten på.

Det er ikke første gang, der mures på Holmen. Denne gang har opgaven været at tegne objekter, der passer til omgivelserne på kajkanten bag Operaen, og som samtidig kan bruges til ophold og pause.

Murstenene er doneret af Egersund Tegl og mørtlen er en af maxits nyudviklede mørtler, der er let at arbejde med.

Skulpturerne er tegnet af 3 andetårsstuderende: Madelene Lindberg, Marie Dybdal Møller og Mads Panfil Jeppesen.

Den sidste sten forventes lagt inden jul. Anlægget bliver indviet i januar måned 2009.

BR08 PÅ ENGELSK

Bygningsreglement 08 trådte i kraft fra 1. februar 2008 med en overgangsperiode til 1. august 2008. Reglementet er nu oversat til engelsk. Både den danske og engelske udgave kan købes i bogform. Kun den danske sælges også i ringbindsudgave. Bestilling hos www.bygnet.dk

LEGAT

Modtager af STARK K&Ms Murerfagskolelegat efterår 2008 er murersvend Kenneth Helt, der har stået i lære hos Niels Steensens Kollegiet, hvor der har været store renoveringsopgaver. Kenneth er udvalgt af en kreds fra læringleudvalget og lærerstaben ud fra prædikaten "en positiv indstilling til arbejdet og god evne og vilje til at samle holdet". Direktør Jan Preisler stod for overrækkelsen.

OVAL KOLONIHAVE BLIVER KULTURARV

I Kolonihaveforeningen for Nærum og Omegn har de, siden de 44 haver blev anlagt for 60 år siden, hørt spørgsmålet: »Hvorfor er haverne ovale?« Det første, der springer i øjnene, er nemlig de ellipseformede haver, som den iderige havearkitekt professor Carl Theodor Sørensen var mand for. Ifølge erindringerne fra kolonihaveforeningens første formand, Kjeld Lund, fra 1988 blev dette evindelige spørgsmål trætende. Derfor blev standardsvaret: »Det skal jeg sige dig, haverne er runde, så undgår vi, at hundene skider i hjørnerne.« Kjeld Lund fastslår i sine erindringer fra 1988, at der er tale om et stykke dansk folkekultur: »C. Th. Sørensens tanker og fremsynethed har været med til at præge andre kolonihaveanlæg og havekulturer«, og »der kan derfor ikke herske tvivl om, at de runde havers eksistens i Nærum bør sikres eftertiden.« Det er Kulturarvsstyrelsen enig i, og derfor blev hele området fredet i 1991.

Området har dog alligevel ændret sig siden, og Kulturarvsstyrelsen vil derfor i samarbejde med landskabsarkitekt Kirsten Lund-Andersen lave en mønsterhave ud fra C. Th. Sørensens oprindelige planforslag. Haven og det meget forfaldne hus skal sættes i stand, så det indgår i den fredede helhed på naturlig og eksemplarisk vis. Samtidig bliver der udarbejdet en manual for hele området, som kan være med til at vise praktiske retningslinjer for fastholdelse af fredningsværdierne og reetablering af mistede eller svækkede værdier. Når istandsættelsen er færdig overdrages huset igen til kolonihaveforeningen. Kulturarvsstyrelsen samarbejder med Rudersdal Kommune og Rudersdal Museer om drift og fremvisning af den kommende udstillingshave og de fredede 'ovale haver'.

ARKITEKTUR DER FORANDRER

Eksempler fra udlandet tyder på, at man kan forandre de sociale problemer i ghettoer ved at bygge om på husene. Arkitektur der forandrer – fra ghetto til velfungerende byområde er den første danske udgivelse, som samler eksempler fra flere byer og tager et grundigt kig på, hvilke arkitektoniske strategier, der sættes ind med over for den samme type af sociale og økonomiske problemer i forskellige lande. Bogen er skrevet af førende danske eksperter på området med de bærende spørgsmål: Hvad er der galt med arkitekturen og byplanerne i de danske ghettoområder? Og hvordan kan vi lære af de udenlandske erfaringer? Bestilling hos Akademisk Arkitektforening på tlf. 30 85 90 00 eller via td@aa.dk. Pris 299,- kr.

MURERHÅNDBOGEN 2009

Den nye udgave af murerhåndbogen er netop udkommet. Håndbogen indeholder en generel opdatering af den nyeste viden på murerområdet med særlig fokus på norm- og lovgivningsstoffet, der ændrer sig markant den 1. januar 2009. Den tidligere Norm for Murværkskonstruktioner DS 414 erstattes af Eurocode 6 Masonry. Murerhåndbogen 2009 kan købes hos Byggecentrum Boghandel på telefon 70 12 06 00 for 75 kr.

BINDINGSVÆRKSHUSENE FORSVINDER

Bindingsværk var frem til år 1800 den mest almindelige byggemåde i Danmark, og da der var flest, prægede flere hundredetusinde bindingsværkshuse landskabet. Men de klassiske bindingsværkshuse er ved at forsvinde fra det danske landskab. Der er kun omkring 58.000 tilbage af de typiske danske bygninger, viser en optælling i BBR-registret foretaget af Kulturarvsstyrelsen. Alene siden 1993 er cirka 12.000 bindingsværkshuse forsvundet. Selv om nogle af de traditionelle huse er 200 år gamle, er der ifølge eksperterne ingen grund til, at de skal forfalde og rives ned.

»Vi har ret godt styr på, hvordan man bevarer bindingsværkshuse. De kan holde næsten evigt, hvis man behandler dem godt,« siger arkitekt Søren Vadstrup fra Center for Bygningsbevaring, næstformand i Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur.

Men dårlig vedligeholdelse og forkerte materialer tærer på kulturarven. Danmark har flere håndværkere som udfører restaureringsarbejde, og Odense Tekniske Skole tilbyder en ny efteruddannelse inden for bygningsrestaurering og bygningsfornyelse for at sikre fremtidig bevaring af vores ældre bygningskultur. Trænger bygningen til renovering, er der i mange tilfælde også mulighed for offentlig støtte.

Yderligere oplysninger findes på www.bygningskultur.dk eller via tlf. 33 33 99 10.

FORSKNINGSCENTER FOR INDEKLIMA OG SUNDHED

Gennem indeklimaet udsættes vi for talrige påvirkninger i form af luftforureninger, støj, træk, dårligt lys samt en række kemiske og mikrobiologiske påvirkninger, der har stor betydning for vores helbred. Formålet med Center for Indeklima og Sundhed i Boliger er at opbygge et forskningsmiljø, der kan skabe øget indsigt i de basale sammenhænge mellem boligbyggeriets design, konstruktion og materialevalg, indeklima og helbred.

Center for Indeklima og Sundhed i Boliger bliver etableret i et samarbejde mellem 5 af de primære forskningsinstitutioner på indeklimaområdet: Institut for Folkesundhed (Århus Universitet), Institut for Byggeri og Anlæg (Danmarks Tekniske Universitet), SBi (Aalborg Universitet), Institut for Folkesundhedsvidenskab (Københavns Universitet) samt Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø. Professor Torben Sigsgaard, Institut for Folkesundhed ved Århus Universitet, vil fungere som leder for forskningscentret, der bliver etableret for en 5-årig periode, som løber fra 2009 til 2013.

Realdania bidrager med 30 mio. kr. til centrets forskning.

FLERE RENOVERINGS-HÅNDBØGER

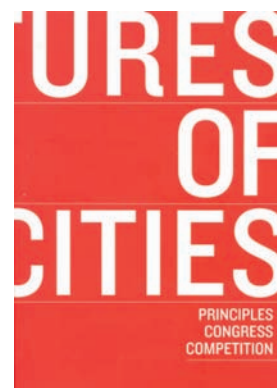
300 udgaver af den meget populære renoveringshåndbog Mur & Tag er kommet for dagen på vores trykkeri.

Bogen kan købes hos Byggecentrum Boghandel telefon 70 12 06 00 til 250,- kr. ex. moms.

HISTORIEN FORTSÆTTER

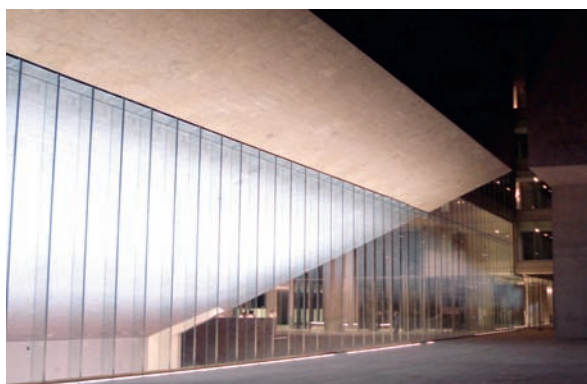
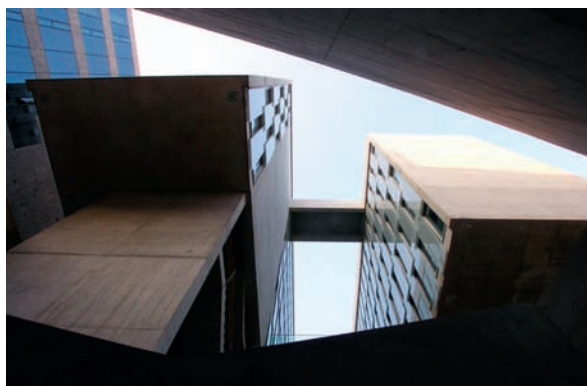
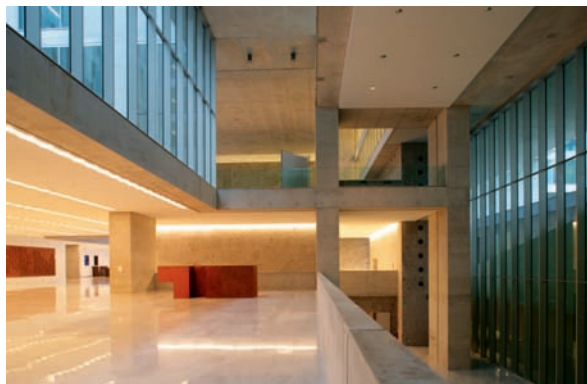
I den nye udgave af Bygningskultur Danmarks magasin 'Historien Fortsætter' kan man læse om bevaring i New York, city branding, bæredygtig bevaring, de rette teglsten til dit hus og meget mere. Er du ikke allerede på udsendingslisten, kan du tilmelde dig med navn og adresse på info@bygningskultur.dk. Det er gratis at modtage magasinet.

BYERNES FREMTID

Publikationen Futures of cities er et indspark i debatten om fremtidens bæredygtige byudvikling. Bogens omdrejningspunkt er de 193 bidrag fra arkitektstuderende verden over, der indløb til Radovic Student Competition og præsentationen af de 14 unge danske og udenlandske tegnestuer, der deltog i Futures of Cities – Student Congress. Til bogen hører en fire minutter lang præsentationsfilm, som viser udsnit fra de deltagende projekter. Publikationen er en innovativt visuel og skriftlig præsentation. Sproget er udelukkende engelsk. Futures of cities – Principles Congress Competition kan købes gennem Kunstakademiets Arkitektskoles bibliotek på tlf. 32 68 68 00. Pris 248,-

VERDENS BEDSTE BYGNING

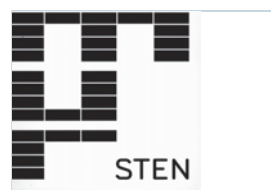
Overjuryen for World Architecture Festival har for første gang udnævnt den bedste bygning i verden.

Grafton Architects' nye fakultetsbygning til Luigi Bocconi University i Milano har vundet prisen. Juryens beslutning var baseret på, at man var imponeret af den fysiske og konceptuelle fylde. Juryens formand, Stern, kommenterede at bygningen med dens hentydninger til og omformuleringer af det 21. århundredes modernistiske megakonstrukturer 'er en af disse store bygninger, som tillader beskueren at se et øjeblik af fortiden på en helt ny måde'.

Jurymedlem Ricky Burdett beskrev bygningen som at den 'løfter op i skørterne på Milanos traditionelle arkitektoniske linje'. Ved prisoverrækkelsen beskrev festivalens arrangør, Paul Finch, bygningen som 'en helt tredje type design' og roste bygningen for dens evne til at skabe samhørighed med resten af byens arkitektur. Et princip, som Grafton Architects netop havde søgt i deres linjer.

Detaljer kan findes på www.worldarchitecturefestival.com/winners.cfm

MUR STEN

Københavns Murerlaug ønskede et overblik over udviklingen af murværk på globalt, men også på nationalt plan. Både i egenkab af byggeelement og af branche. Denne publikation af Mette Jerl Jensen giver en oversigt over nogle af de forskningsresultater, der på nuværende tidspunkt er udgivet om både murværk og murerbranchen samt peger på nogle arkitektoniske potentialer for udvikling af murværk til fremtiden. Bogen henvender sig til aktører i byggeriet, arkitekter, ingeniører og murere, men også arkitektstuderende og murerlærlinge samt alle, der i øvrigt har interesse for murværk. Mur Sten – Forudsætninger, problemer, muligheder kan købes hos Kunstakademiets Arkitektskoles bibliotek på tlf. 32 68 68 00. Pris 150,- kr.

VINTERFORANSTALTNINGER

Vinterkonsulenterne og BAR Bygge & Anlæg har udarbejdet en vejledning om de foranstaltninger, som i særlig grad har betydning for, at vinterbyggeri kan gennemføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt – samt hvem, der har ansvaret for, at de enkelte foranstaltninger er gennemført og virker efter hensigten. Vejledningen er en sammenskrivning af forskellige regelsæt og indeholder en kort gennemgang af bestemte forhold i forbindelse med udbud, projektering, planlægning og udførelse, som har betydning for sikkerhedsarbejdet. Branchevejledningen er på 30 sider.

Læs mere og køb materialet på www.bar-ba.dk

TEGL 38

Ultimo december udkommer Tegl 38 'Udfaldskrav til blankt murværk' fra Forlaget Tegl. Publikationen har til formål at bidrage til en afstemning af forventningerne samt sikre en konstruktiv dialog mellem bygherrer, rådgivere og muremestre før og under byggeprocessen. Publikationen beskriver en række praktiske forhold vedrørende beslutninger, bygningsudformning og aftaleforhold samt formidler en række relevante oplysninger om materialerne, som indgår i den murede overflade.

Da murværk tilbyder uendeligt mange muligheder ved kombinationer af forbandt, murstenstyper og -farver samt fugestruktur og -farver indeholder Tegl 38 et afsnit, som med billeder og tekst omhandler disse vigtige overvejelser for bygherren.

Tegl 38 kan købes hos Byggecentrum Boghandel på telefon 70 12 06 00.

EFTERISOLERING AF ETAGEBOLIGER

Ny anvisning behandler efterisolering af etageboliger bygget i perioden 1850-1977. Der gøres rede for de grundlæggende principper for efterisolering og de bygningsfysiske krav til de enkelte bygningsdele.

Anvisningen indeholder desuden vejledning i, hvordan efterisolering udføres i henholdsvis ældre muret byggeri med træbjælkelag, nyere muret byggeri med betondæk og sandwichelementbyggeri af beton. De oprindelige konstruktioners udførelse er beskrevet, og der er redegjort for, hvordan bygningsdelene kan efterisoleres med vægt på at undgå kuldebroer og forebygge fugtskader. Desuden indeholder anvisningen tabeller til vurdering af energibesparelsen ved forskellige forbedringer.

Anvisningen forhandles af Byggecentrum Boghandel, telefon 70 12 06 00.

HUSE FRA HJERTET

Klaus Rifbjerg har som en nomade rejst og boet utallige steder i sit liv. Rifbjerg har nu skrevet en bog om disse steder og huse. Om arkitekturen og ånden eller mangelen på samme. Tegneren Per Marquard Otzens fortolkninger af teksten med 17 farvelagte tegninger lever deres eget liv og tvister forfatterens tanker. Som Rifbjerg skriver, 'Huse er indrettet af mennesker, og det vigtigste er, at de er menneskelige. At arkitektur en gang imellem også kan være kunst, ligger i sagens natur. Og god kunst kommer altid fra hjertet.' HUSE er udgivet af Arkitektens Forlag og kan købes hos boghandleren.

TEKNOLOGISK INSTITUT

- Skadesopklaring
 - Statistiske beregninger
 - Energirådgivning
 - Mekanisk prøvning
 - Kemisk prøvning
- Murværk og Byggekomponenter

Telefon 72 20 38 00

SPØRGSMÅL

OM

MURVÆRK?

www.muro.dk

Vi er eneimportør af den ægte Jura-kalk og den kan kun købes igennem os. Spørg efter eventuel forhandler. Husk der skal stå **SKANDINAVISK JURA-KALK** på posen.

Skandinavisk Jura-Kalk A/S

Bredeløkkevej 12, Råby
DK-4660 Store Heddinge
Tlf. +45 56 50 30 00
Fax +45 56 50 43 28
Email: info@jurakalk.dk
www.jurakalk.dk

NCC Råstoffer A/S
Hedehusene Mørtelværk
Igelso Mørtelværk
Måde Mørtelværk

www.raastoffer.dk

Abonnér på
TEGL

marts · juni · september · december
Kr. 280

www.forlagettegl.dk
tegl@muro.dk
70 26 34 84

Skandinavisk Jura-Kalk A/S

Tilbyder 5 endagskurser

Kurserne henvender sig til den del af byggebranchen, som beskæftiger sig med kalkbaserede materialer: Kalkmørtel, hydraulisk kalkmørtel, kalkmælk, kalkvand, sandkalk og finpuds.

Kursets målgruppe er murersvende, muremestre, ingeniører, arkitekter og dem der vil vide mere, om disse produkters egenskaber og anvendelse.

Teorien bag de forskellige materialer gennemgås. Endvidere fortælles hvilke principper der er gældende, når der skal vælges materialer, og det gennemgås hvordan man bestemmer materialeforbruget.

Akademiingeniør Svend Jakobsen vil fortælle om mørtelens historie og Jan Galle vil igen i år komme og fortælle om forhold ved afrensning af facader.

Undervisere er: Akademiingeniør Svend Jakobsen, Eduard Troelsgård Rådgivende Ingeniører A/S.
Afd. Direktør Jan Galle, OMØ A/S
Rasmus Jørgensen, Skandinavisk Jura-Kalk A/S.
Tom Larsen, Skandinavisk Jura-Kalk A/S.
Michael Lykkegaard, Skandinavisk Jura-Kalk A/S.

Kursusdage er:

Mandag	den	26. januar	2009	(Skandinavisk Jura-Kalk A/S)
Tirsdag	den	27. januar	2009	(Skandinavisk Jura-Kalk A/S)
Onsdag	den	28. januar	2009	(Skandinavisk Jura-Kalk A/S)
Tirsdag	den	3. februar	2009	(Hvedholm Slot)
Onsdag	den	4. februar	2009	(Sophiendal Gods)

Kursusadresser: Skandinavisk Jura-Kalk A/S Hvedholm Slot Sophiendal Gods
Bredeløkkevej 12, Raaby Hvedholm 1 Låsbyvej 82, Veng
4660 Store Heddinge. 5600 Fåborg 8660 Skanderborg

Pris: Kursets pris er kr. 2.450,- ex. moms.

Program & tilmelding: Skandinavisk Jura-Kalk A/S
Bredeløkkevej 12, Raaby
4660 Store Heddinge.
Tlf.: 5650 3000 - Fax.: 5650 4328 - E-mail: jura@kalk.dk

MURERHÅNDBOGEN 2009

FORLAGET TEGL

MURERHÅNDBOGEN 2009

Den nye udgave af murerhåndbogen er netop udkommet.

Håndbogen er opdateret med den nyeste viden på murerområdet med særlig fokus på norm- og lovgivningsstoffet, der ændrer sig markant den 1. januar 2009. Den tidligere Norm for Murværkskonstruktioner DS 414 erstattes af Eurocode 6 Masonry.

Murerhåndbogen 2009 kan købes hos Byggecentrum Boghandel på telefon 70 12 06 00 for 75 kr.

Murerhåndbogen er udarbejdet af Teknologisk Institut, Murværk og Byggekomponenter og er udgivet af Murerfagets Oplysningsråd.

FORLAGET TEGL

Lille Strandstræde 20 C - København K - 33 32 34 84

www.forlagettegl.dk - forlagettegl@muro.dk

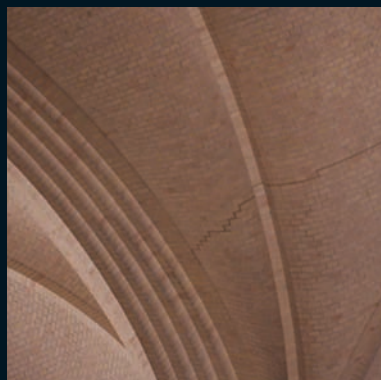
EN DEL AF DANSK BYGGETRADITION

Et smukt hus har altid et smukt tag. Dantegl fra Monier er en klassisk, dansk vingetagsten, som er blevet fremstillet på Volstrup Teglværk i mere end 100 år.

Et tag er meget mere end bare tagsten. MONIER leverer komplette tagløsninger, som er smukke, holdbare og sikre. Et nyt tag gør huset smukkere og forøger dets værdi.

Vi har tag til alle hustyper, alt fra slotte til legehuse. Fra moderne arkitekttegnede boliger til historiske bygningsværker. Velkommen til MONIER.

BYG-ERFA
Byggeteknisk Erfaringsformidling

Fonden BYG-ERFA indsamler, bearbejder og formidler bygge- tekniske erfaringer gennem fx BYG-ERFA blade, som redegør for konstaterede problemer i praksis, samt hvordan disse undgås og udbedres. Hvert år udgives cirka 20 nye byggetekniske erfaringsblade, og BYG-ERFA abonnenter har adgang til alle erfaringsblade på www.byg-erfa.dk

FÅ BUGT MED FUGT

Download fire informationsblade om fugt og skimmel

Bestil abonnementer for 2009 og få adgang nu

Se andre byggetekniske temabeskrivelser og temapakker på

www.byg-erfa.dk

UNIKA® LONGO KARNAK

Gul Unika-Longo Karnak
- en blødstrøget nyhed, der
bryder vanetænkningen.
Bestil prøver eller se mere
på www.randerstegl.dk

RANDERS **tegl**

Landsdækkende service:
A/S Randers Tegl
Mineralvej 4 · 9100 Aalborg
Tlf. 98 12 28 44
tegl@randerstegl.dk

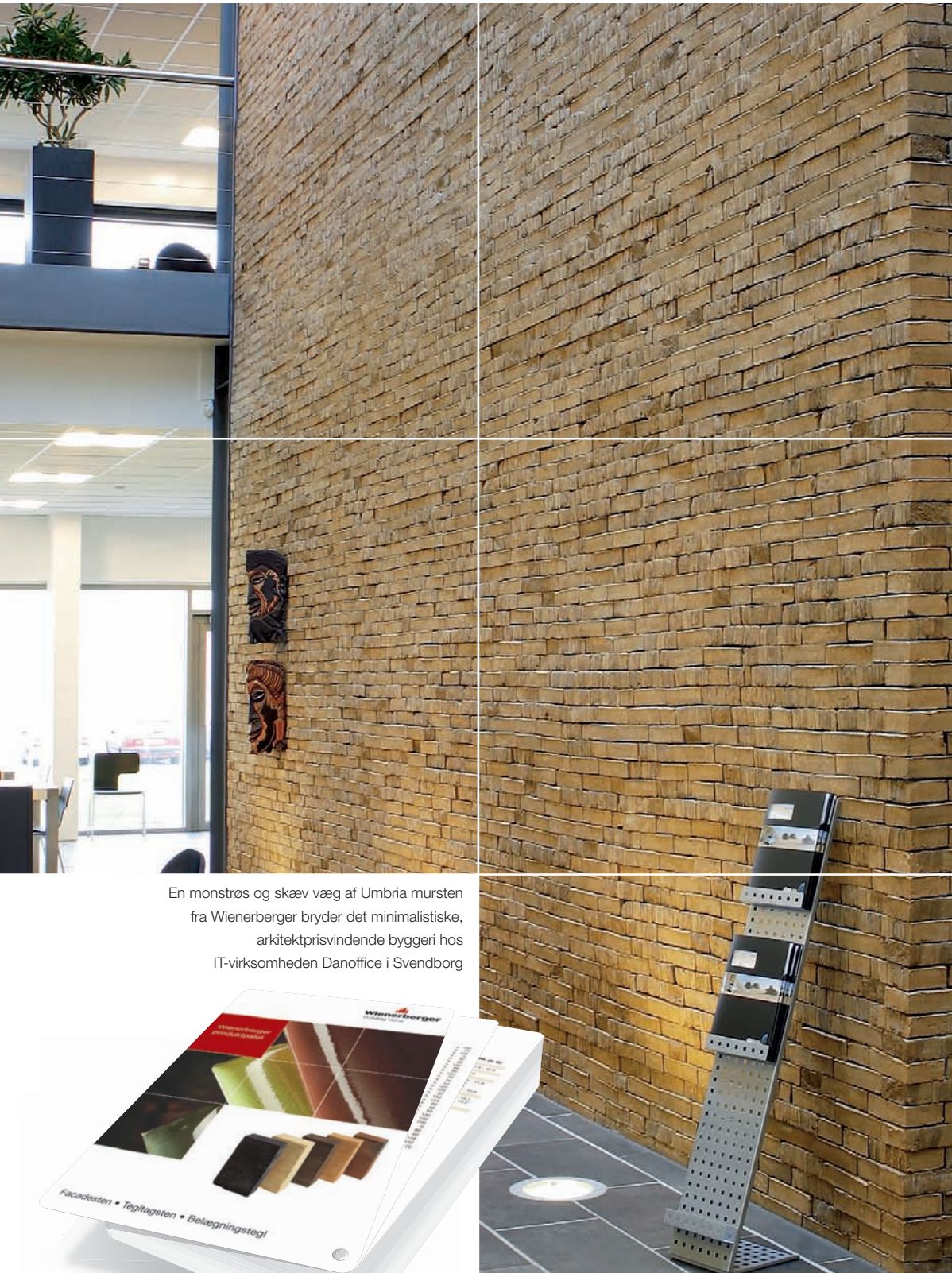
Teglsten fra nær og fjern

Wienerberger tilbyder et af Danmarks bredeste sortimenter af mursten, tagsten, teglblokke og belægningstegl. Vi producerer udelukkende på egne teglværker i ind- og udland, og sikrer dermed en meget høj kvalitet samt et smukt og ensartet udseende hver gang.

Vores konsulenter har stor byggefaglig viden og står klar til at give dig nye ideer og rådgivning, når du vil bygge i tegl. Kontakt os for at høre mere eller besøg vores showroom i Brøndby.

161 grunde til at bestille vores nye produktvifte

En ny produktvifte viser vores brede sortiment af teglsten fra nær og fjern. Oversigten indeholder 161 af vores teglprodukter med de vigtigste tekniske informationer. Skriv en mail eller ring, så sender vi en inspirerende produktvifte til din tegnestue.

En monstrøs og skæv væg af Umbria mursten fra Wienerberger bryder det minimalistiske, arkitektprisvindende byggeri hos IT-virksomheden Danoffice i Svendborg

Wienerberger A/S
Kirkebjerg Allé 88
2605 Brøndby
Tlf. 70 13 13 22
www.wienerberger.dk
info@wienerberger.dk